

عنوان مقاله:

همگرایی ایده های فرهنگی نظریه گفتگومندی «میخائیل باختین» با تحلیل فرمالیستی نمایشنامه «شب روی سنگفرش خیس» اثر «اکبر رادی»

محل انتشار:

دومین همایش علمی پژوهشی توسعه و ترویج فرهنگ و هنر ایران (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسنده:

مسلم یزدانی - دانش آموخته دکتری علوم زمین، گرایش آموزش، دانشگاه اشفورد، امریکا. منتقد سینما و تئاتر

خلاصه مقاله:

«میخائیل باختین»؛ فیلسوف، متفکر و ادیب روسی و از پیشگامان نقد ادبی محسوب می شود که تأثیر بسزایی بر اندیشمندان نئومارکسیست، ساختارگرایان، پساساختارگرایان و نشانه شناسان، بر جای گذاشته است. «باختین» به عنوان نظریه پرداز منطق مکالمه ای و عنصر کارناوال در رمان، شناخته شده است. او رمان های «داستایوفسکی» را در گروه رمان های چندصدایی قرار می دهد. رمان هایی که در آن ها، صداهای مختلف، همچون آوای سازهای مختلف در یک سمفونی، به گوش می رسند، هیچ صدایی بر صدای دیگر، مسلط نمی شود و در نهایت اگر این چند صدایی به هم نوابی نیز ختم شود، هر یک از صداها، استقلال خود را در برابر دیگری از دست نخواهد داد. «باختین» در میان نظریه پردازان ادبی با طرح نظریه «متن های چندصدایی و تک صدایی»، موضوع «گفتگومندی» و هم چنین مسئله «دیگری» را طرح کرد و تأثیر مهمی بر اندیشه های ادبی و هنری پس از خود بر جای گذاشت. به عقیده او، متنی واجد ویژگی چند صدایی است، که بتواند گفت وگومندی را در همه وجوه خود بسط دهد. ناگزیر، این گفت وگومندی، بر سوژه «دیگری» دلالت می کند. گفت وگو در مقابل تک گوئی می ایستد و گفتمانی دست کم دو نفره را طرح می کند. دلیل عمده ارزش گذاری «باختین» بر متون چند صدا و گفتگومند را می توان در موفقیت این آثار در انعکاس آرا، عقاید و اندیشه های متفاوت، متکثر و متضاد طبقات مختلف جامعه دانست که منجر به شناخت دقیق و عمیق گفتمان های مسلط بر جامعه خواهد شد و این موضوع، بعدها توسط نئومارکسیست ها و اندیشمندان مکتب فرانکفورت، مورد توجه فراوان قرار گرفت. در این میان، نمایشنامه «شب روی سنگفرش خیس-۱۳۶۷» اثر «اکبر رادی»، در زمره آثار غنی و عمیق ادبیات نمایشی ایران، محسوب می شود که حائز ویژگی گفتگومندی و چند صدایی است. «رادی» در این اثر با خلق فضایی ملودراماتیک، به آسیب شناسی شرایط تاریخی، فرهنگی و جامعه شناسی ایران معاصر می پردازد. این جستار می کوشد به تحلیل نمایشنامه «شب روی سنگفرش خیس» بر مبنای ایده «میخائیل باختین» و با تکیه بر عناصر فرهنگی و فرمال اثر، بپردازد.

کلمات کلیدی:

فرمالیسم، شب روی سنگفرش خیس، گفتگومندی، چندصدایی، باختین، رادی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1600647>

